

Kalendarium

KRONIKA „POLITYKI WSCHODNIEJ” RFN

styczeń-luty 1990

Styczeń

1 I — Sekretarz generalny CSU Erwin Huber stwierdził, że do zjednoczenia Niemiec dojdzie przed 2000 r. Polityk zaproponował przeprowadzenie w tej sprawie referendum na terytorium obu państw niemieckich. Huber sprzeciwił się też wypowiedzaniu się przez prezydenta RFN w sprawie zachodniej granicy Polski, gdyż w odniesieniu do tego problemu ostateczną decyzję mogą podjąć tylko zjednoczone Niemcy.

2 I — Prezydent Czechosłowacji Vaclav Havel przybył w towarzystwie premiera Mariana Čalfy i ministra spraw zagranicznych Jiří Dienstbiera z kilugodzinną wizytą do RFN. Rozmowy z czołowymi politykami zachodnioniemieckimi odbyły się w Monachium, gdzie Havel przybył bezpośrednio z NRD. Wizyta w obu państwach niemieckich jest pierwszą zagraniczną podróżą nowego prezydenta Czechosłowacji. V. Havel oświadczył dziennikarzom, że w polityce zagranicznej Pragi stosunki z dwoma państwami niemieckimi mają zasadnicze znaczenie.

3 I — W Berlinie rozpoczęły się rokowania przedstawicieli ministerstw pracy i opieki społecznej RFN i NRD. Rozmowy prowadzą podsekretarze stanu w obu ministerstwach. W centrum uwagi znalazły się problemy rynku pracy i skutki otwarcia granicy niemieckoniemieckiej dla systemów ochrony socjalnej w obu państwach. Rokowania określa się jako początek budowy fundamentu wspólnoty traktatowej RFN—NRD.

3 I — Polityk CDU Kurt Biedenkopf spotkał się w stolicy NRD z premierem Hansem Modrowem. Głównym tematem wymiany poglądów była problematyka gospodarcza.

3 I — Sekretarz generalny CDU Volker Rühe stwierdził, że jego partia w pełni popiera rezolucję *Bundestagu* z 8 listopada ub. r. w sprawie zachodniej granicy Polski. Stanowisko to zostało zawarte w liście sekretarza generalnego do chadeckich członków *Bundestagu* w sprawie zjednoczenia Niemiec.

4 I — Rozwój sytuacji w Europie Wschodniej i sprawa zjednoczenia Niemiec były głównymi tematami spotkania kanclerza Kohla i prezydenta Francois Mitterranda w letniej posiadłości prezydenta w Gaskonii.

4 I — W przekonaniu przewodniczącego FDP hr. Otto Lambsdorffa, który zakończył wizytę w Bułgarii, sytuacja w tym kraju jest wprawdzie trudna, lecz lepsza w porównaniu z innymi krajami Europy Wschodniej. Tego samego dnia Lambsdorff przybył do Rumunii, gdzie spotkał się z przedstawicielami władz i reprezentantami mniejszości niemieckiej. Polityk powiedział następnie dziennikarzom, że obecne kierownictwo Rumunii uznaje prawo Niemców do zjednoczenia.

5 I — Zachodnioniemieckie ministerstwo spraw zagranicznych podało, że w ubiegłym roku do RFN przybyło 343 854 przesiedleńców z NRD oraz 377 055 z innych krajów socjalistycznych, w tym 250 340 z Polski i 98 134 z ZSRR.

5 I — Zdaniem Horsta Ehmke (SPD) zawieranie ważnych umów z obecnym kierownictwem NRD jest formą poparcia dla SED w zbliżających się wyborach.

5 I — Szef Federalnego Urzędu Ochrony Konstytucji Gerhard Boeden powiedział, że agenci z Europy Wschodniej nadal prowadzą działalność w RFN, gromadząc informacje natury politycznej, wojskowej, a przede wszystkim gospodarczej.

6 I — Przemawiając na tradycyjnym spotkaniu aktywu FDP zorganizowanym w Stuttgarcie w dniu święta Trzech Króli min. Hans-Dietrich Genscher oznajmił, że ten, kto pragnie, by stanowisko zachodnioniemieckie wobec kwestii zachodniej granicy Polski pozostało otwarte, zamyka tym samym drzwi do jedności niemieckiej. Genscher dodał, iż „nic, nawet konstytucja nie przeszkadza nam, by już teraz powiedzieć, że my Niemcy w RFN i NRD, ani teraz, ani w przyszłości, ani podzieleni, ani też zjednoczeni, nie będziemy kwestionować polskiej granicy zachodniej”.

8 I — O. Lambsdorff wypowiedział się przeciwko planowanemu spotkaniu kanclerza Kohla z premierem Modrowem. Zdaniem przewodniczącego FDP dojście do skutku wizyty Modrowa w RFN oznaczałoby poparcie dla SED w kampanii przedwyborczej w NRD.

9 I — Podczas tradycyjnego przyjęcia noworocznego dla dyplomatów prezydent federalny Richard von Weizsäcker oświadczył w Bonn, że RFN będzie dążyć do przewyciężenia podziału Europy i Niemiec.

9 I — Szef frakcji CDU/CSU w *Bundestagu* Alfred Dregger (CDU) wystąpił z postulatem, by nad wyborami w NRD objęła nadzór ONZ.

10 I — Węgierski minister spraw zagranicznych Gyula Horn przybył na zaproszenie Fundacji im. Gustava Stresemanna z wizytą do RFN. Gość spotkał się m.in. z H.-D. Genscherem.

11 I — Premier H. Modrow stwierdził na forum Izby Ludowej NRD, iż problem zjednoczenia Niemiec nie stoi na porządku dziennym, a jedynie notuje się szczególne napięcie stosunków między NRD i RFN.

11 I — Kanclerz Kohl w wywiadzie telewizyjnym wyraził pogląd, że H. Modrow w swym ostatnim oświadczeniu nie wytyczył tak jasnego programu demokracji, jak uczyniły to rządy Polski czy Węgier. Kohl dodał jednak, że nie chce kwestionować woli Modrowa przeprowadzenia reform w NRD.

11 I — Min. oświaty RFN Jürgen Möllemann (FDP) wezwał w trakcie swego pobytu w Berlinie władze NRD do zreformowania systemu szkolnictwa w tym kraju. Möllemann spotkał się ze swym wschodnioniemieckim kolegą Hansem-Heinzem Emonsem.

12 I — Min. H.-D. Genscher stwierdził na konferencji prasowej, że NRD mogłaby jeszcze przed 1993 r. przystąpić do Europejskiej Wspólnoty Gospodar-

czej. Umożliwiają to specjalne stosunki, jakie łączą już obydwa państwa niemieckie.

12 I — Wizytę w NRD rozpoczął minister finansów RFN i szef bawarskiej CSU Theo Waigel.

13 I — H.-J. Vogel spotkał się w Berlinie z premierem H. Modrowem. Przewodniczący zachodnioniemieckiej SPD omawiał problemy związane z urzędymistwianiem wspólnoty traktatowej między obydwojoma państwami niemieckimi. Vogel domagał się też od Modrowa równości szans dla opozycji podczas walki wyborczej.

14 I — Podczas konferencji delegatów wschodnioniemieckiej SPD w Berlinie występujący jako gość H. J. Vogel zaoferował w imieniu swej partii wszechstronną pomoc enerdownskim socjaldemokratom. Vogel z uznaniem wyraził się o stanowisku wschodnioniemieckiej SPD w sprawie zjednoczenia Niemiec i zachodniej granicy Polski. Enerdownska SPD opowiadała się za szybkim zjednoczeniem obu państw niemieckich.

14 I — W wywiadzie dla rozgłośni radiowej *Deutschlandfunk* min. Genscher stwierdził, iż w dyskusji na temat niemieckiej wspólnoty traktatowej należy oddzielić kwestię szybkiej pomocy gospodarczej dla NRD od rozważań w sprawie przyszłego kształtu stosunków między obydwojoma państwami. Minister spraw zagranicznych podkreślił, że wspólnota traktatowa może być zawiązana jedynie z NRD będącą państwem w pełni demokratycznym.

14 I — Rzecznik frakcji parlamentarnej CDU/CSU w *Bundestagu* Matthias Wisman (CDU) wezwał na łamach tygodnika „Bild am Sonntag” władze wschodnioniemieckie do uznania marki RFN za drugi środek płatniczy. Zdaniem Wissmanna NRD nie jest w stanie zdobyć się na własną walutę wymieniającą.

14 I — Federalny minister spraw wewnętrznych Wolfgang Schäuble (CDU) wezwał rząd NRD do zaniechania działalności szpiegowskiej w RFN. Według słów ministra aktywność wywiadu enerdownskiego w Republice Federalnej jest nadal duża.

15-16 I — Min. H.-D. Genscher jako pierwszy polityk zachodni od czasu obalenia Nicolae Ceausescu przebywał w Rumunii. Gość spotkał się z przewodniczącym Frontu Ocalenia Rumunii Ionem Iliescu, premierem Petru Romanem i rumuńskim ministrem spraw zagranicznych Sergiu Celaciem, a także, w Sibiu i Timisoarze, z przedstawicie-

lami mniejszości niemieckiej. Agencje podają, że ok. 100 tys. mieszkających w Rumunii Niemców zamierza przesiedlić się do RFN. Genscher przywiózł swym samolotem 4 tony odżywek dla niemowląt, lekarstw i sprzętu medycznego. Republika Federalna wystąpiła z obietnicą pomocy dla Rumunii, jednak zakres tej pomocy pozostaje jeszcze sprawą otwartą.

15 I — Prezydium zachodnioniemieckiej SPD podjęło w Bonn uchwałę w sprawie form pomocy dla swej „bliźniaczej” partii w NRD.

16 I — Wicepremier i minister gospodarki NRD Christa Luft przeprowadziła w Bonn rozmowy w sprawie zachodnioniemieckiej pomocy dla swego kraju.

16 I — Hans Modrow jako pierwszy w dziejach NRD premier tego państwa przybył do Berlina Zachodniego, gdzie przeprowadził trzygodzinną rozmowę z burmistrzem Walterem Momperem (SPD).

16 I — Na posiedzeniu kierownictwa koalicji rządzącej w Bonn uzgodniono, że rozpoczęcie budowy wspólnoty traktatowej nastąpi dopiero po przeprowadzeniu w NRD wolnych wyborów.

16 I — Federalny minister ochrony środowiska Klaus Töpfer (CDU) rozpoczął wizytę w NRD. Głównym tematem rozmów polityka jest sprawa zwiększenia bezpieczeństwa reaktorów w energetycznych siłowniach atomowych. Töpfer jako pierwszy zachodnioniemiecki minister odwiedził ściśle strzeżony ośrodek atomowy Morsleben. Gość rozmawiał m.in. ze swym nowym wschodnioniemieckim kolegą Peterem Diederichem i z przedstawicielami opozycji. Podpisano porozumienie dotyczące budowy w NRD urządzeń wczesnego ostrzegania i powołano do życia wspólną komisję ds. ochrony środowiska.

17 I — Na odbywającej się w Paryżu konferencji poświęconej stosunkom międzynarodowym kanclerz Kohl powiedział, iż Niemcy pragną trwałego pojednania z Polakami i pragną, by „Polacy mieli zapewnione życie w bezpiecznych granicach”. Nikt nie chce „wiązać ponownego zjednoczenia z przesunięciem istniejących granic, które w przyszłej Europie wolności i tak stracą na znaczeniu”. Jednak z punktu widzenia prawa kwestia ostatecznych granic Niemiec musi zostać odłożona do czasu zawarcia traktatu pokojowego, a Republika Federalna może wypowiadać się jedynie we własnym imieniu.

17 I — Federalny minister spraw wewnętrznych W. Schäuble oznajmił na

forum *Bundestagu*, iż rząd RFN nie zamierza ograniczać liczby przesiedleńców z NRD i państw wschodniej Europy. W bieżącym roku zarejestrowano już ok. 40 tys. przesiedleńców z tych krajów.

18 I — Przebywający w Bułgarii min. H.-D. Genscher spotkał się z prezydentem Petyrem Mladenowem i ministrem spraw zagranicznych Bojko Dymitrowem. Miejscem rozmów było Burgas, gdyż gęsta mgła uniemożliwiła lądowanie samolotu zachodnioniemieckiego ministra spraw zagranicznych na sofijskim lotnisku. Genscherowi zależało głównie na zachęceniu polityków bułgarskich do przyspieszenia tempa reform i wykazywania większej tolerancji wobec mniejszości tureckiej. Gość z Bonn rozmawiał także z przedstawicielami opozycji.

18 I — Podczas poświęconej polityce zjednoczeniowej debaty w *Bundestagu* szef Urzędu Kanclerskiego min. Rudolf Seiters (CDU) powiedział, że od listopada ub.r. RFN wsparła różnymi kanałami NRD na łączną sumę ponad 6 mld DM. Rząd federalny zdecydowany jest nadal pomagać NRD, ale oczekuje od rządu Modrowa większego zdecydowania i konsekwencji w przeprowadzaniu reform. Seiters oznajmił też, iż wspólnota traktatowa będzie prowadzić do struktur konfederacyjnych, a następnie do zjednoczenia Niemiec. Traktat może być jednak zawarty dopiero po przeprowadzeniu w NRD wolnych wyborów.

19 I — *Bundestag* zaaprobował wniosek SPD w sprawie bezdewizowego ruchu turystycznego z Węgrami. Deputowani wyrazili wobec Węgier wdzięczność w związku z postawą tego kraju podczas ubiegłorocznego exodusu uchodźców z NRD.

19 I — H.-D. Genscher opowiedział się w wywiadzie radiowym za zawarciem przez NRD układu o kooperacji i stowarzyszeniu z Europejską Wspólnotą Gospodarczą. Federalny minister spraw zagranicznych powiedział też, że decyduje taką pragną podjąć również inne kraje bloku radzieckiego.

21 I — W wypowiedzi dla telewizji austriackiej min. Genscher opowiedział się za podjęciem przez RFN rozmów w sprawie unii walutowej z NRD. Genscher stwierdził, że już teraz marka zachodnioniemiecka stała się w NRD drugą walutą.

21 I — Przewodniczący Izby Ludowej NRD Günther Maleuda złożył przewodniczącej *Bundestagu* oraz marszałkom Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Pol-

skiej propozycji spotkania się w Warszawie lub w innym polskim mieście. W czasie spotkania przewodniczący parlamentów trzech państw powinni zamianować wspólną wolę uznania istniejącej zachodniej granicy Polski.

21 I — W wywiadzie dla tygodnika „Bunte” federalny minister gospodarki Helmut Haussmann (FDP) stwierdził, że w celu likwidacji dystansu ekonomicznego wobec RFN gospodarka NRD wymaga zainwestowania 500 mld DM. NRD mogłaby osiągnąć dobrobyt najwcześniej na początku przyszłego stulecia.

22 I — W rozmowie telefonicznej z szefem Urzędu Kancelarskiego R. Seitersem premier Modrow zdementował pogłoski, jakoby część b. funkcjonariuszy wschodniemieckiej służby bezpieczeństwa planowała w NRD przewrót.

22 I — Do Bonn przybyła delegacja Obywatelskiego Klubu Parlamentarnego w Sejmie na czele z posłem Ryszardem Bugajem. Członkowie delegacji spotkali się w następnych dniach m.in. z przewodniczącą *Bundestagu* Ritą Süßmuth.

23 I — Do Berlina przybył min. H. Haussmann. Federalny minister gospodarki stoi na czele delegacji zachodniemieckiej, która wzięła następnie udział w pierwszym posiedzeniu nowo utworzonej niemiecko-niemieckiej komisji gospodarczej. Delegacji NRD przewodniczył minister handlu zagranicznego Gerhard Beil.

23 I — Przebywający z jednodniową wizytą w Bonn I sekretarz KC PZPR Mieczysław F. Rakowski przeprowadził rozmowy z Willy Brandtem, Hansem Jochenem Voglem i Horstem Ehmke. Rakowski zabiegał o przyjęcie do Międzynarodówki Socjalistycznej partii, która miała wyłonić się z kończącej działalność PZPR.

24 I — Minister spraw wewnętrznych W. Schäuble zaakcentował w wywiadzie radiowym wolę rządu federalnego dalszego przyjmowania przesiedleńców z Europy Wschodniej. Schäuble polemizował w tej sprawie z socjaldemokratycznym kandydatem na kanclerza, premierem Saary Oskarem Lafontaine.

25 I — Szef Urzędu Kancelarskiego R. Seiters spotkał się w stolicy NRD z premierem H. Modrowem. Omawiano program pobytu Modrowa w RFN. Zachodniemieckie polityki rozmawiał też z przedstawicielami opozycji i Kościołów.

25 I — Minister finansów RFN Theo Waigel oraz prezes *Bundesbanku* Karl-Otto Pöhl oświadczyli w oddzielnie złożonych deklaracjach, że unia monetarna pomiędzy obydwojema państwami

niemieckimi jest przedwczesna. Agencje tłumaczą takie stanowisko dążeniem do zachowania dotychczasowej siły zachodniemieckiego pieniądza.

26 I — W Bonn odbyła się kierowana przez min. W. Schäuble konferencja ministrów spraw wewnętrznych i ministrów opieki społecznej z poszczególnych krajów związkowych RFN. Omawiano problemy przesiedleńców. Obecnie z samej tylko NRD do RFN przybywa dziennie ok. 2 tys. osób.

28 I — Przemawiający w Magdeburgu premier Saksonii Dolnej Ernst Albrecht (CDU) opowiadał się za natychmiastowym wprowadzeniem jednolitego obywatelstwa niemieckiego. Zdaniem Albrechta stworzy to *de facto* jedność niemiecką.

28 I — Z czterodniową wizytą przybył do RFN polski minister pracy i polityki socjalnej Jacek Kuroń. Polityk przeprowadził szereg rozmów ze swym zachodniemieckim kolegą Norbertem Blümem (CDU), a także przyjęty został przez kanclerza H. Kohla, prezydenta R. v. Weizsäckera, W. Brandta i in.

30 I — Podczas moskiewskich rozmów Modrow—Gorbaczow radziecki przywódca nie wykluczył możliwości zjednoczenia Niemiec.

30 I — Min. H.-D. Genscher z zadowoleniem powitał w wypowiedzi telewizyjnej wiadomość, że M. Gorbaczow nie chce utrudniać zjednoczenia Niemiec. Genscher powiedział też, że przyszłe Niemcy pozostaną w sojuszu NATO.

30 I — Przebywający w Dreźnie premier Lothar Späth (CDU) obiecał, że Badenia-Wirtembergia popieszy z finansową pomocą niektórym rejonom NRD.

30 I — Sekretarz generalny CDU Volker Rühe uczestniczył w Erfurcie po raz pierwszy w imprezie zorganizowanej przez wschodniemieckie ugrupowanie polityczne Demokratyczny Przełom. Podczas wiecu Rühe wygłosił przemówienie.

31 I — Kanclerz Kohl jako „zachęcająca” określił oświadczenie M. Gorbaczowa w sprawie możliwości zjednoczenia Niemiec. W. Brandt stwierdził, że wystąpienie Gorbaczowa stanowi „nową datę” w dziejach kwestii niemieckiej. Przebywający w Berlinie socjaldemokratyczny kandydat na kanclerza Oskar Lafontaine powtórzył słowa radzieckiego przywódcy z dużym zadowoleniem. W podobnym tonie utrzymane były reakcje wielu innych polityków niemieckich.

31 I — H.-D. Genscher ponownie wypowiedział się za pozostaniem zjednoczonych Niemiec w Sojuszu Północno-

atlantyckim, odrzucając koncepcję neutralizacji państwa. Minister spraw zagranicznych dodał jednak, że terytorium obecnej NRD musi pozostać zdemilitaryzowane.

31 I — Po dwudniowym pobycie w Berlinie wschodnim, Rudawach i Turyn-gii V. Rühle wypowiedział się w opty-mistycznym tonie na temat możliwości utworzenia w NRD sojuszu sił chrześci-jańsko-liberalnych i konserwatywnych.

31 I — Do stolicy Saksonii przybył pre-mier Bawarii Max Streibl (CSU), któ-remu towarzyszy liczna delegacja eks-pertów gospodarczych. Streibl oznajmił, że Bawaria, sąsiad b. kraju związkowe-go Saksonii, gotowa jest udzielić jej poparcia ekonomicznego.

Luty

1-2 II — W Norymberdze odbyły się rozmowy H.-D. Genschera z przebywa-jącym w RFN czeskosłowackim mini-strem spraw zagranicznych Jiří Dienst-bierem. Omawiano m.in. sprawę inwe-stycji zachodnioniemieckich w Czecho-słowacji i problem pomocy RFN dla te-go kraju, powołano wspólną komisję hi-storyków do zbadania dziejów wzajem-nych stosunków oraz uzgodniono, że wkrótce zniesione zostaną obowiązkowe wizy w ruchu podróży między obu państwami. Zniesiona też zostanie obow-iażkowa wymiana dewiz dla przyby-wających do Czechosłowacji turystów z RFN. Genscher poinformował, że rząd boński zamierza znieść również obowią-zek wiz dla Węgrów. Oba ministrowie podpisali również protokół o wymianie instytutów kultury.

1 II — Premier NRD H. Modrow przed-stawił wobec dziennikarzy własną kon-cepcję utworzenia jednolitego, zneutral-izowanego państwa niemieckiego ze stolicą w Berlinie. W opublikowanym oświadczeniu kanclerz Kohl odrzucił projekt Modrowa jako „sprzeczny z lo-giką ogólnoeuropejskiego procesu zjed-noczeniowego”.

1 II — Kanclerz Kohl spotkał się w Berlinie Zachodnim z przewodniczącym enerdownskiej CDU Lotharem de Mai-ziere i przywódcami niektórych organi-zacji opozycyjnych z NRD. Omawiano perspektywę sojuszu wyborczego cen-troprawicy w NRD.

1 II — Przedstawiciele zachodniobierliń-skiego senatu poinformowali, że Polacy, którzy podpisali tzw. *Volksliste* nr 3,

nie będą odąd uznawani przez władze Berlina Zachodniego za osoby narodo-wości niemieckiej.

2 II — Na zakończenie swej pięciodnio-wej wizyty w NRD premier Badenii-Wirtembergii Lothar Späth (CDU) spo-tkał się w Berlinie z H. Modrowem.

2 II — Federalny minister finansów Theo Waigel (CSU) oświadczył, że między obydwojoma państwami niemieckimi po-winno dojść do zawarcia unii opartej na wspólnej walucie, tj. marce zachodnioniemieckiej. Tym samym Waigel zmienił swe dotychczasowe stanowisko w sprawie unii.

2 II — Rzecznik rządu federalnego Dieter Vogel powiedział, że RFN o przy-szłym kształcie zjednoczonych Niemiec będzie rozmawiać dopiero z wyłoni-onym w wolnych wyborach rządem NRD.

3 II — Podczas Światowego Forum Go-spodarczego w Davos (Szwajcaria) kan-clerz Kohl ostrzegł przed nadużywaniem cierpliwości dążącego do zjednoczenia Niemiec społeczeństwa NRD. Kohl za-pelował jednocześnie do państw zachod-nich o niesienie pomocy NRD. Szef rządu bońskiego spotkał się następnie w kularach obrad z premierem Mo-drowem, uzasadniając mu swą decyzję o odrzuceniu koncepcji utworzenia neu-tralnych Niemiec. Zdaniem kanclerza neutralność Niemiec oznaczałaby wyizo-lowanie kraju. Kohl powiedział wobec dziennikarzy, że przedmiotem rozmowy była również fala przesiedleńców z NRD.

3 II — Ok. 200 polityków i ekspertów zachodnich uczestniczących w odbywa-jącym się w Monachium sympozjum odrzuciło możliwość utworzenia neutral-nych Niemiec.

3 II — Telewizja zachodnioniemiecka poinformowała, że b. szef SED Egon Krenz odwiedził po raz pierwszy pry-watnie RFN, przebywał w Bremie i Hamburgu.

4 II — Występując w telewizji zacho-dnioniemieckiej min. H.-D. Genscher po-wiedział, że oba niemieckie rządy i pa-rlamenty powinny wydać po wyborach do Izby Ludowej NRD wspólne oświadcze-nie stwierdzające, iż Niemcy nie zgła-szają żadnych roszczeń terytorialnych wobec swych sąsiadów, a tym samym wobec Polski.

5-8 II — W Republice Federalnej prze-bywał polski minister spraw zagrani-cznych prof. Krzysztof Skubiszewski. Polski gość przeprowadził kilka rund rozmów z H.-D. Genscherem i spotkał się m.in. z H. Kohlem, Th. Waiglem, H. J. Voglem, O. Lamsdorffem, R. Süss-

smuth. Omawiano kwestię pomocy zachodnioniemieckiej dla Polski i procesy zachodzące w Niemczech i Europie Wschodniej.

5 II — Rządy obu państw niemieckich opowiedziały się za wprowadzeniem unii walutowej między NRD i RFN. Wicepremier i minister gospodarki NRD Christa Luft stwierdziła, że należy w tej sprawie przeprowadzić referendum. Jednocześnie Ch. Luft zaapelowała podczas obrad „okrągłego stołu” do rządu bońskiego o udzielenie jej krajowi natychmiastowej, nieoprocentowanej pomocy w wysokości 10-15 mld DM.

5 II — W Bonn poinformowano nieoficjalnie, że podczas niedawnej (25 stycznia br.) wizyty w Berlinie szefa Urzędu Kanclerskiego R. Seitersa strona energiczna zwróciła się o pomoc w wysokości 15 mld DM.

5 II — Przedstawiciele niektórych, zasiadających przy „okrągłym stole” partii wschodnioniemieckich przyjęli rezolucję sprzeciwiającą się angażowaniu w kampanię wyborczą w NRD polityków bońskich. Głosujące przeciwko rezolucji energicznie CDU, SPD i Demokratyczny Przełom nie zamierzają stosować się do tych ustaleń. Politycy głównych partii zachodnioniemieckich także ustosunkowali się negatywnie do rezolucji.

6 II — Kanclerz Kohl poinformował, że rząd federalny zamierza następnego dnia zaproponować NRD utworzenie unii walutowej między dwoma państwami. Także H. J. Vogel stwierdził, że należy niezwłocznie rozpocząć w tej sprawie rokowania.

6 II — Szef Bundesbanku Karl Otto Pöhl przeprowadził w Berlinie Zachodnim rozmowę z prezesem Banku Państwowego NRD Horstem Kaminskim. Obaj rozmówcy uznali za niemożliwy do zrealizowania plan H. Kohla wprowadzenia w NRD jako waluty marki zachodnioniemieckiej.

6 II — Komentując przyspieszenie terminu wyborów w NRD (które odbędą się 18 marca) „Frankfurter Allgemeine Zeitung” wskazuje na duże szanse wyborcze wschodnioniemieckiej SPD, „co mogłoby wpłynąć także na sytuację w Republice Federalnej”.

7 II — Rząd boński zatwierdził na swym posiedzeniu oficjalny dokument w sprawie niezwłocznego przystąpienia do negocjacji na temat unii gospodarczej i walutowej między obydwojema państwami niemieckimi.

7 II — Radziecki minister spraw zagranicznych Eduard Szewardnadze oświadczył w obecności dziennikarzy, że rząd

ZSRR jest gotów do rozważenia propozycji min. Genschera, by zjednoczone Niemcy należały do Sojuszu Północnoatlantyckiego. Szewardnadze poinformował, że w najbliższą sobotę do Moskwy przybędą H. Kohl i H.-D. Genscher.

7 II — Federalny minister finansów Theo Waigel powiedział, że wprowadzenie w NRD marki zachodnioniemieckiej przyczyni się do zmniejszenia strumienia emigracji z tego kraju.

8 II — Rzecznik rządu federalnego min. Hans Klein (CDU) poinformował, że inicjatywa podróży do Moskwy wyszła ze strony H. Kohla.

8 II — W wywiadzie dla zachodnioniemieckiej telewizji premier Modrow oznajmił, że oficjalnie nie został poinformowany o projekcie unii walutowej i gospodarczej. Premier NRD dowiedział się o takim zamiarze rządu RFN z telewizji.

8 II — Federalny minister sprawiedliwości Hans Engelhard (FDP) oświadczył w Bundestagu, że ustawa zasadnicza RFN jest odpowiednią podstawą dla przyszłej konstytucji zjednoczonych Niemiec.

8 II — Federalny minister gospodarki Helmut Haussmann (FDP) oznajmił w wypowiedzi dla rozgłośni Deutschlandfunk, że jeszcze przez jakiś czas trzeba będzie liczyć się z napływem przesiedleńców z NRD. Minister wyraził przekonanie, że część przesiedleńców wróci jednak w strony rodzinne.

8 II — W odbywającej się w Poczdamie konferencji w udziałem polityków i ekspertów rozbrojeniowych uczestniczyli m.in. H.-D. Genscher, W. Momper i Ch. Luft. Min. Genscher w swym wystąpieniu wysunął projekt, aby dwa państwa niemieckie złożyły oświadczenia, gwarantujące nienaruszalność granic w Europie.

9 II — Min. H. Klein poinformował, że w związku ze złą sytuacją zaopatrzeniową w ZSRR rząd boński oddał do natychmiastowej dyspozycji władz radzieckich sumę 220 mln DM. Do Związku Radzieckiego zostały wysłane transporty żywności.

9 II — Jednym z głównych tematów rozmów amerykańskiego sekretarza stanu Jamesa Bakera z M. Gorbaczowem i E. Szewardnadze w Moskwie był problem zjednoczenia Niemiec.

9 II — Prezes Bundesbanku K. O. Pöhl stwierdził, że wprowadzenie niemiecko-niemieckiej unii monetarnej będzie się wiązać z ogromnymi kosztami. Pöhl poparł jednak ostatecznie projekt kanclerza w tej sprawie.

10 II — H. Kohl i H.-D. Genscher przybyli z krótką wizytą do Moskwy, gdzie zostali przyjęci przez M. Gorbaczowa i E. Szewardnadze. Według słów kanclerza radziecki przywódca zapewnił go, że Związek Radziecki „uszanuje decyzję Niemców” w sprawie zjednoczenia i że „tylko naród niemiecki może rozstrzygać o swoim losie”. Omawiano też sprawy gospodarcze, wynikające z faktu, iż NRD jest dużym dostawcą dla Związku Radzieckiego. Według niektórych źródeł Kohl miał zapewnić swych rozmówców, że „RFN pokryje wszystkie zobowiązania NRD wobec Moskwy”. Część komentatorów przypuszcza, że do wzajemnego zrozumienia przyczynił się przyznany ZSRR przez rząd federalny dar w postaci 220 mln DM na zakup artykułów żywnościowych w krajach EWG.

11 II — Bezpośrednio po powrocie do Bonn z rozmów moskiewskich H.-D. Genscher dokonał w niedzielnym magazynie telewizyjnym *Presse Club* optymistycznej oceny tego spotkania. „Wydaje się, że rozwialiśmy wątpliwości Związku Radzieckiego”, powiedział minister dodając, że mając już wcześniej *placet* trzech mocarstw zachodnich na kroczenie w kierunku jedności, rząd federalny uzyskał obecnie także zgodę Kremla.

12 II — Przewodnicząca *Bundestagu* Rita Süßmuth w wywiadzie dla enerdowskiej gazety „*Neue Zeit*” wypowiedziała się przeciwko neutralizacji zjednoczonych Niemiec.

12-13 II — Podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych Układu Warszawskiego i NATO w sprawie „otwartego nieba”, które odbyło się w Ottawie, jednym z głównych tematów stała się sprawa zjednoczenia Niemiec. Po zakończeniu konferencji doszło w Ottawie do spotkania ministrów spraw zagranicznych czterech mocarstw zwycięskich w drugiej wojnie światowej i szefów dyplomacji obu państw niemieckich. Uzgodniono rychłe rozpoczęcie rokowań na temat aspektów bezpieczeństwa zjednoczenia Niemiec. Jako wielki sukces dyplomacji zachodniemieckiej uznano zaakceptowanie wysuniętej przez Genschera koncepcji zorganizowania konferencji zjednoczeniowej według formuły „2+4”. Natomiast z pewnym zaskoczeniem przyjęto ponownie przeciwne przyjęciu do NATO zjednoczonych Niemiec stanowisko Związku Radzieckiego.

13-14 II — W Bonn odbyły się rozmowy kanclerza Kohla z premierem Modrowem. W spotkaniu uczestniczyło też 17 ministrów enerdowskich, prawie ca-

ły gabinet boński oraz premierzy niektórych krajów związkowych RFN. Drugiego dnia w obradach wzięli udział również przedstawiciele banków i przemysłu. H. Modrow został także przyjęty przez prezydenta R. von Weizsäckera. W zasadzie jedynym praktycznym efektem rozmów było powołanie wspólnej komisji do spraw przygotowania unii walutowej i gospodarczej. Delegacja enerdowska opuściła Bonn wyraźnie rozczarowana, a H. Modrow stwierdził, że jego państwo nie pozwoli dać się wchłoniąć przez RFN. Podczas konferencji prasowej kanclerz Kohl oświadczył m.in., że „określenie granic jest sprawą przyszłego parlamentu niemieckiego”.

13 II — Prezydent Wojciech Jaruzelski powiedział w wywiadzie dla telewizji NRD, że równoległe z prawem narodu niemieckiego do samostanowienia „poszanowane być musi prawo innych narodów do egzystencji w poczuciu bezpieczeństwa. Tycy to szczególnie narodu polskiego, mającego za sobą bolesne doświadczenia historyczne. Gwarancja granic państwowych to dla nas sprawa życia i śmierci”.

13 II — Rzecznik rządu polskiego Małgorzata Niezabitowska oświadczyła w Londynie, że rząd polski pragnie uczestniczyć w planowanej konferencji na temat zjednoczenia Niemiec.

14 II — W Bonn poinformowano, że rząd zachodniemiecki dąży do zwołania konferencji zjednoczeniowej jeszcze w tym roku.

14 II — Przebywający z wizytą w Londynie premier Tadeusz Mazowiecki powiedział, że rząd polski będzie zabiegał o uczestnictwo w konferencji zjednoczeniowej, gdyż w sprawie bezpieczeństwa Polski decyzje nie mogą być podejmowane przez innych.

14 II — Według nieoficjalnych informacji pochodzących ze źródeł rządowych w Bonn, RFN w istocie odrzuca możliwość uczestnictwa Polski w konferencji „2+4”.

15 II — Podczas burzliwych obrad *Bundestagu* kanclerz Kohl złożył deklarację na temat wizyty w Moskwie i rozmów z premierem Modrowem. Zdaniem kanclerza zjednoczenie Niemiec nigdy nie było tak bliskie jak obecnie, a to głównie dzięki stanowisku M. Gorbaczowa, który uznał, że Niemcy sami powinni decydować o swym losie. Mówca stwierdził, że zjednoczone Niemcy nie mogą być ani zdemilitaryzowane, ani zneutralizowane, lecz związane z zachodnim sojuszem. Kohl oznajmił, że takie stanowisko zajął podczas ostatnich rozmów z

Gorbaczowem. Opozycja zarzuciła rządowi, że delegacja NRD została przyjęta w Bonn wyniośle i arogancko oraz że rząd federalny nie udzielił NRD poważniejszej pomocy.

15 II — W wywiadzie radiowym min. Genscher wypowiedział się przeciwko udziałowi Polski w konferencji na temat zjednoczenia Niemiec.

15 II — Podczas konferencji premierów krajów związkowych RFN, która odbyła się z udziałem kanclerza Kohla ustalono, że kraje te zostaną włączone do dialogu z NRD w sprawie zjednoczenia.

15 II — Organ Komunistycznej Partii Czechosłowacji, „Rude Pravo”, stwierdził, że także Czechosłowacja powinna uczestniczyć w rozmowach dotyczących zjednoczenia Niemiec.

15 II — Rzecznik jugosłowiańskiego MSZ Ivo Vajgl powiedział na konferencji prasowej w Belgradzie, że zjednoczenie Niemiec jest sprawą narodu niemieckiego. Vajgl podkreślił jednak, że ze względów historycznych państwa Europy mają prawo oczekiwać, że zjednoczenie nie zmniejszy stopnia zaufania na kontynencie oraz nie wpłynie ujemnie na stabilność i nienaruszalność granic.

16 II — Federalny minister obrony Gerhard Stoltenberg (CDU) oznajmił na konferencji prasowej w Bonn, że w przyszłości gwarancje ochronne NATO nie mogą obejmować jedynie terytorium obecnej RFN, gdyż oznaczałoby to „osłabienie całych Niemiec”. Stoltenberg dodał jednak, że na obecnym obszarze nie powinny stacjonować wojska NATO ani być rozmieszczone stanowiska dowodzenia. W ujęciu ministra na terenie obecnej NRD mogą natomiast stacjonować „wojska niemieckie” nie podporządkowane NATO. Wypowiedź Stoltenberga wywołała poważne kontrowersje, także wśród polityków koalicji (FDP).

16 II — Jak powiedziała w Warszawie M. Niezabitowska, Polska żąda traktatowego uregulowania sprawy granicy na Odrze i Nysie. Traktat taki powinien zostać parafowany przed zjednoczeniem, a podpisany po powstaniu jednolitego państwa niemieckiego. Polska pragnie też uczestniczyć w tej części konferencji zjednoczeniowej, która dotyczyć będzie kwestii bezpieczeństwa granic.

16 II — Zastępca rzecznika prasowego rządu federalnego Dieter Vogel odparł zarzuty strony enerderskiej w sprawie nieudzielenia NRD postulowanej przez nią pomocy finansowej w wysokości 15 mld DM. Zdaniem Vogla jest to kolejna próba odwrócenia uwagi społeczeń-

stwa wschodnioniemieckiego od istotnych źródeł kryzysu.

16 II — Premier Mazowiecki przeprowadził z M. Gorbaczowem rozmowę telefoniczną poświęconą sprawom niemieckim. Tego samego dnia polski premier spotkał się w Warszawie z H. Modrowem.

17 II — H.-D. Genscher powtórzył w wywiadzie radiowym, że zjednoczone Niemcy muszą być członkiem NATO, zaś Zachód zgodny jest co do tego, by jego wojska nie stacjonowały na terenie obecnej NRD. Występując na imprezie zorganizowanej w Halle min. Genscher stwierdził, że po wyborach w NRD oba państwa niemieckie powinny wydać deklaracje w sprawie trwałości zachodniej granicy Polski.

17 II — RFN gotowa jest przyjąć z pomocą NRD, ale „we właściwym czasie i pod właściwym adresem”, powiedział na zakończenie tzw. małego zjazdu CSU w Augsburgu federalny minister finansów Th. Waigel.

17 II — Przebywający w Berlinie przewodniczący FDP hr. Otto Lambsdorff powiedział, że unia monetarna nie może być zawarta z obecnym rządem NRD, który jest również odpowiedzialny za stan gospodarki państwa. Natomiast Kurt Biedenkopf (CDU) opowiedział się na łamach „Welt am Sonntag” za natychmiastowym zawarciem unii.

17 II — Tygodnik „Welt am Sonntag” podał, jakoby podczas ostatniej wizyty Kohla i Genschera w Moskwie w zamian za zgodę Związku Radzieckiego na zjednoczenie Niemiec strona zachodnioniemiecka zobowiązała się do uznania polskiej granicy zachodniej przez przyszłe zjednoczone państwo oraz do przejęcia zobowiązań NRD wobec ZSRR. Rzecznik rządu federalnego zdementował te doniesienia, jednak tylko w części dotyczącej NRD: RFN nie może przejąć zobowiązań, których wysokości i zakresu nie zna.

18 II — W wywiadzie telewizyjnym prezydent R. von Weizsäcker przestrzegł przed dążeniami do — jak się wyraził — „zainkasowania” NRD.

18 II — Federalny minister pracy Norbert Blüm (CDU) powiedział w wywiadzie dla tygodnika „Bunte”, że zjednoczenia Niemiec „nie da się osiągnąć *gratis*”. Blüm nie wykluczył możliwości podniesienia podatków w RFN.

19 II — W wywiadzie dla „Izwestii” min. E. Szewardnadze oświadczył, że w sprawie zjednoczenia Niemiec Związek Radziecki nie powiedział jeszcze ostatniego słowa. Zdaniem ministra proces

zjednoczenia jest sztucznie przyspieszany. „Zjednoczenie nie nastąpi tak szybko, jak się to przewiduje w Bonn. W najlepszym razie potrzeba na to kilka lat”. Wywiad Szewardnadze został odebrany jako uszczytnienie dotychczasowego stanowiska radzieckiego.

19 II — Tygodnik „Der Spiegel” zamieścił tekst wywiadu z Walentinem Fali-nem. Polityk radziecki powiedział m.in., iż ten, kto chce przystąpienia całych Niemiec do NATO, nie jest zwolennikiem zjednoczenia.

19 II — Władze NRD oficjalnie rozpoczęły formalny demontaż muru w pobliżu Bramy Brandenburskiej.

19 II — Biorący udział w kampanii wyborczej w NRD wiceprzewodniczący CSU i bawarski minister spraw wewnętrznych Edmund Stoiber skrytykował na wiecu w Dreźnie rząd Modrowa. Na wiecu w Halle przemawiał premier Saksonii Dolnej Ernst Albrecht (CDU), zaś federalny minister komunikacji Friedrich Zimmermann (CSU) wystąpił na wiecu w Plauen (okręg Karl-Marx-Stadt). W innych miastach występowali Johannes Rau (SPD), Alfred Dregger (CDU) oraz Ignaz Kiechle (CSU).

19 II — Premier Hesji Walter Wallmann zaproponował jako stolicę zjednoczonych Niemiec Frankfurt n. Menem. Poprzednio premier Bawarii Max Streibl zgłosił propozycję Monachium, Norymbergi lub Augsburga.

20 II — W Berlinie odbyło się pierwsze spotkanie niemiecko-niemieckiej komisji ekspertów, powołanej do opracowania projektu unii walutowej i gospodarczej.

20 II — Kanclerz Kohl wystąpił w Erfurcie po raz pierwszy na imprezie przedwyborczej, zorganizowanej przez prawnicowy Sojusz na rzecz Niemiec.

20 II — Rzecznik rządu bońskiego sprzeciwił się stwierdzeniu E. Szewardnadze, jakoby do zjednoczenia Niemiec mogło dojść dopiero za kilka lat.

20 II — Występujący na paryskim kolokwium *Dokąd zmierza wschodnia Europa* Bronisław Geremek i Adam Mich-nik w ostry sposób postawili kwestię zagwarantowania granicy na Odrze i Nysie. „Targnięcie się na tę granicę oznacza po prostu wojnę”, powiedział A. Michnik.

21 II — W publikowanym przez „Prawdę” wywiadzie M. Gorbaczow powiedział, że „zjednoczenie Niemiec nie dotyczy tylko samych Niemców. (...) Nie sposób wyobrazić sobie, aby Niemcy porozumieli się między sobą, a następnie zaproponowali pozostałym krajom jedynie zaakceptowanie podjętych przez nich

decyzji”. Poruszając kwestię bezpieczeństwa granic Gorbaczow stwierdził, że granica na Odrze i Nysie musi być zagwarantowana. Polityk zaakcentował również, że zjednoczenie Niemiec nie może zachwiać istniejącej między Układem Warszawskim a NATO równowagi.

21 II — Na poświęconej wyłącznie tematyce niemieckiej konferencji prasowej T. Mazowiecki oświadczył, że Polska gotowa jest do zawarcia traktatu, w którym granica na Odrze i Nysie byłaby jednoznacznie potwierdzona. Traktat powinien być parafowany jeszcze przez obydwie państwa niemieckie, a podpisany przez Polskę i Niemcy po zjednoczeniu. Premier dodał, że Polska nie aspiruje do statusu uczestnika konferencji „2+4”, ale musi być obecna przy omawianiu tych spraw, które dotyczą bezpieczeństwa sąsiadów Niemiec.

21 II — Doradca kanclerza Kohla ds. polityki zagranicznej Horst Teltschik wyjaśnił, że RFN pospieszyła z pomocą zaopatrzeniową dla Związku Radzieckiego, ponieważ rząd federalny jest wydatnie zainteresowany powodzeniem reform w ZSRR.

21 II — Belgradzkie MSZ poinformowało, że z chwilą zjednoczenia Niemiec Jugosławia zwróci się w sprawie odszkodowań za straty poniesione w wyniku agresji i okupacji niemieckiej.

22 II — Zastępca rzecznika rządu bońskiego D. Vogel odrzucił żądania T. Mazowieckiego twierdząc, że tylko przyszły „ogólnoniemiecki suweren” może zdecydować o zawarciu traktatu. Vogel odrzucił też żądanie w sprawie udziału Polski w konferencji „2+4”.

22 II — Przebywający z wizytą w Stanach Zjednoczonych prezydent Vaclav Havel oświadczył na konferencji prasowej, że jakkolwiek Czechosłowacja nie dąży do uczestnictwa w konferencji „2+4”, to rozumie jednak zaniepokojenie Polski w związku z konferencją i polskie aspiracje do udziału w tym spotkaniu.

22 II — Min. obrony NRD adm. Theodor Hoffmann opowiedział się za utworzeniem wspólnych niemieckich federalnych sił zbrojnych przyszłego zjednoczonego państwa. Admirał dodał, że projektowana armia powinna być mniej liczna niż obecnie istniejące armie RFN i NRD łącznie i opowiedział się za jej defensywnym charakterem.

22 II — Głównym tematem warszawskich rozmów tymczasowego prezydenta Węgier Matyasa Szűrösa były sprawy niemieckie.

22 - 24 II — W Poznaniu obradowało VI Forum Polska-RFN.

23 II — Premier H. Modrow przebywał z jednodniową wizytą w Hamburgu.

23 II — T. Mazowiecki przeprowadził rozmowę telefoniczną z H. Kohlem. Tego samego dnia polski premier wystosował do M. Gorbaczowa, G. Busha i M. Thatcher listy przedstawiające stanowisko Warszawy w sprawie zjednoczenia Niemiec i udziału Polski w dyskusji nad międzynarodowymi aspektami tego procesu.

23 II — D. Vogel oświadczył w Bonn, że rząd zachodnioniemiecki przystąpił po marcowych wyborach w NRD do rozmów z rządem wschodnioniemieckim na temat zagwarantowania polskiej granicy zachodniej.

23 II — Min. Genscher stwierdził, że nie ma nic przeciwko temu, by oba państwa niemieckie wspólnie oświadczyły, że nie kwestionują granicy na Odrze i Nysie.

23 II — Przemawiający na odbywającym się w Lipsku zjeździe wschodnioniemieckiej SPD O. Lafontaine zaatakował politykę H. Kohla zarzucając kanclerzowi faktyczne nieudzielanie pomocy NRD i lekceważenie poczucia bezpieczeństwa sąsiadów.

23 II — W Bonn odbyło się pierwsze posiedzenie niemiecko-niemieckiej komisji ds. ochrony środowiska.

24 II — Odbywający się w Lipsku zjazd wschodnioniemieckiej SPD wybrał na swego honorowego przewodniczącego Willy Brandta. Delegaci przyjęli program wyborczy z dokładnym terminarzem w sprawie zjednoczenia Niemiec.

24 II — H.-D. Genscher wziął udział w zorganizowanym w Karl-Marx-Stadt zjeździe wschodnioniemieckiej FDP.

24 II — W wywiadzie dla „Spiegla” prezes Bundesbanku Karl Otto Pöhl uspokoił mieszkańców NRD, że ich oszczędności nie ucierpią wskutek dojścia do skutku unii monetarnej.

25 II — Na Zjeździe wschodniej SPD H. J. Vogel powiedział, że należy dążyć do zjednoczenia Niemiec, a nie do aneksji NRD przez RFN.

25 II — Na konferencji prasowej po spotkaniu z prezydentem Georgem Bushem w Camp David kanclerz Kohl ponownie uchylił się od zajęcia jednoznacznego stanowiska w sprawie granicy na Odrze i Nysie. Przewodniczący FDP hr. O. Lambsdorff poddał krytyce postawę kanclerza.

26 II — Agencja TASS pisze, że zjednoczone Niemcy w NATO są nie do

przyjęcia dla Związku Radzieckiego. Identyczną opinię wyraził w wywiadzie dla agencji Nowosti doradca M. Gorbaczowa, Nikołaj Portugalow.

26 II — Rzecznik FDP ds. polityki zagranicznej pani Hildegard Hamm-Brücher poświadczyła w wywiadzie dla „Neue Osnabrücker Zeitung”, że wolni demokraci muszą uzależnić swe pozostawanie w koalicji rządowej z CDU od uznania przez kanclerza polskiej granicy zachodniej. Nie można już dłużej tolerować „lawirowania” Kohla.

27 II — Min. H.-D. Genscher poparł propozycję T. Mazowieckiego w sprawie uznania granicy oraz uznał za zrozumiałe oczekiwania Polski związane z udziałem w konferencji „2+4”.

27 II — Szef Urzędu Kanclerskiego R. Seiters oświadczył w wywiadzie telewizyjnym, że zjednoczone Niemcy obejmą swymi granicami jedynie RFN, NRD i Berlin Zachodni, a rząd federalny gotów jest poddać pod głosowanie w Bundestagu oświadczenie na temat trwałości polskiej granicy zachodniej.

27 II — Przewodnicząca Bundestagu R. Süßmuth powiedziała w wywiadzie dla telewizji RTL Plus, że Niemcy zjednoczą się w granicach z 1990 r.

27 II — Rzecznik CDU/CSU ds. polityki zagranicznej Eduard Lintner (CSU) stwierdził, że należy zamknąć już dyskusję wokół polskiej granicy zachodniej. Zdaniem polityka „ogólnioniemiecki suweren” i tak uzna tę granicę.

28 II — Min. K. Skubiszewski przeprowadził rozmowę telefoniczną z H.-D. Genscherem.

28 II — Na posiedzeniu gabinetu federalnego kanclerz Kohl stwierdził, że rozumie polskie życzenie prawnego uznania granicy oraz przychyła się do propozycji, by trwałość tej granicy potwierdziły jednobrzmiące deklaracje Bundestagu i Izby Ludowej NRD.

28 II — Występując wieczorem w programie telewizji enerdowskiej kanclerz Kohl odrzucił propozycję T. Mazowieckiego, by oba rządy niemieckie wynegocjowały jeszcze przed zjednoczeniem układ o granicy z Polską, który byłby ratyfikowany już przez ogólnioniemiecki parlament. Kanclerz powiedział też, że jeśli min. Genscher udziela poparcia propozycji Mazowieckiego, to zaprzecza swemu poprzedniemu stanowisku. Kohl odrzucił następnie stawianie na porządku dziennym sprawy ewentualnych wypłat przez Niemcy reparacji bądź odszkodowań.

28 II — Przewodniczący Związku Wypędzonych Herbert Czaja zaatakował

w ostry sposób min. Genschera w związku ze sprawą granicy na Odrze i Nysie.
28 II — Prezydent Czechosłowacji V. Havel powiedział, że zaprosił prezydenta R. von Weizsäckera do złożenia wizyty w Pradze w rocznicę zajęcia miasta przez wojska niemieckie w 1939 r. Havel raz jeszcze poparł starania Polski o udział w konferencji na temat zjednoczenia Niemiec i stwierdził, że granica na Odrze i Nysie musi być ostatecz-

nie zagwarantowana. Starania Polski poparł też czechosłowacki minister spraw zagranicznych Jiří Dienstbier, który stwierdził ponadto, że ostateczna decyzja o zjednoczeniu Niemiec powinna zapaść na spotkaniu 35 państw — uczestników KBWE.

28 II — N. Portugalow zażądał w wywiadzie dla agencji *Nowosti* wycofania broni jądrowej z terytorium RFN w przypadku zjednoczenia Niemiec.

Opracowanie: Stanisław Żerko

Grażyna S A S

DROGA DO TOŻSAMOŚCI. GENEZA, ZAŁOŻENIA I REALIZACJA POLITYKI ODGRANICZANIA NRD OD RFN 1970-1980

ark. 19, nakład 700

Książka ukazuje proces kształtowania się tożsamości państwowej i narodowej NRD, szczególnie wobec RFN. Prezentuje problemy usamodzielniania się i zdobywania przez NRD suwerennej pozycji we współczesnym systemie stosunków międzynarodowych. Główny nurt pracy związany jest z koncepcją odgraniczania NRD od RFN w dialektyce pokojowego współistnienia, zakładającego współpracę i konfrontację obu państw. Problem ten przedstawiony został w wymiarze dwustronnym – między niemieckim i wielostronnym – międzynarodowym, zwłaszcza na tle stosunków Wschód-Zachód w latach siedemdziesiątych. Książka pokazuje skomplikowane i trudne warunki, w jakich rodziło się odrębne stanowisko i samookreślanie się NRD wobec RFN, napotykające na diametralnie przeciwną doktrynę zachodniemiecką o dalszym istnieniu „otwartego problemu niemieckiego”.

DO NABYCIA:

- w księgarniach naukowych Domu Książki,
- w Instytucie Zachodnim, 61 - 772 Poznań Stary Rynek 78/79 (także za pobraniem pocztowym).

